

**SHORT
CUT**

**MALE PŘIBĚHY
VELKÁ TÉMATA**

PLÁN LEKCE

Autorem lekce je:
**Centrum Edukacji
Obywatelskiej
(Polsko)**

NÁZEV: Superjednotka
Hledání příběhu ze sousedství (film a pozornost)

DOPORUČENÝ VĚK: 12–18 let

DÉLKA: 45 min.

CÍLE: formování pozornosti žáků a rozvíjení jejich zájmu o okolí

- Žáci:
- jsou motivováni k pozorování a všímání si svého okolí
 - se seznamují s observační metodou
 - přemýšlejí o roli pozornosti v každodenním životě

POMŮCKY:

- **PRACOVNÍ LIST 1, 2**
- papíry A4
- psací potřeby

POSTUP:

CVIČENÍ 1 – Rozbor filmu

1. Úvod

Seznámíme žáky s tématem cvičení, a to jakou hodnotu mají pozornost a všímavost v našem životě. Podnětem k zamyšlení nám bude film Superjednotka. Sdělíme žákům, že budou mít za úkol během sledování filmu odhalit co nejvíce informací týkajících se jednotlivých postav. Následně rozdělíme žáky na šest skupin a rozdáme jim **PRACOVNÍ LIST 1**, papíry a psací potřeby. Vyzveme žáky, aby si přečetli zadání na své části pracovního listu. Dvě skupiny se zaměří na pozorování pána s ventilátorem, další dvě skupiny na pozorování paní s akváriem a poslední dvě skupiny na pozorování budovy Superjednotka.

2. Následuje projekce filmu.

3. Cvičení 1 – Co vidím, když se dívám?

Žáci nejprve ve skupinách vyplní **PRACOVNÍ LIST 1**. Své poznatky prezentují před ostatními, čímž prohlubují pochopení smyslu filmu. Poté rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST 2**. Jsou na něm uvedeny části rozhovoru s režisérkou Teresou Czepiec, ve kterém popisuje protagonisty filmu a osobní setkání s nimi. Požádáme žáky, aby si ve skupinách pozorně přečetli příslušný text.

4. Cvičení 2 – Jsme vůči sobě pozorní?

- Cvičení probíhá formou diskuse. Ptáme se žáků:
- *Shodují se vaše poznatky s těmi, které v rozhovoru uvádí režisérka filmu? Překvapilo vás na nich něco? Chybí vám zde nějaká informace?*
- *Jaké indicie režisérka ve svém filmu ukryla, aby naznačila pravdivý obraz protagonistů?*
- *Co podle vás vyplývá z pozorného sledování obyvatel Superjednotky? Jaké je poselství filmu? Jací jsou obyvatelé katovického „stroje na bydlení“?*
- *Co nám přináší pozorné sledování reality a ostatních věcí a lidí kolem nás? Daří se vám každý den být pozorní?*
- *Co nám klade překážky v pozorném sledování reality? V čem se liší pozorování od spekulací? Mohou nám v tom bránit naše názory? Co to znamená „pozorovat realitu bez předsudků a stereotypů“?*

Materiály vznikly v rámci projektu „**Shortcut – malé příběhy, velká témata**“ založeného na evropských krátkých filmech. Cílem projektu je zlepšit povědomí mladých diváků o společensky důležitých tématech a zároveň posílit pedagogické dovednosti vyučujících ve vzdělávání skrze film a o filmu.

Realizátory projektu jsou čtyři evropské organizace Centrum Edukacji Obywatelskiej – CEO (Polsko), The Nerve Center (Severní Irsko), Jeden svět na školách (Česká republika) a Os Filhos de Lumière (Portugalsko).

PŘÍLOHY

PRACOVNÍ LIST 1

Analýza filmu

Pozorně si ve skupině přečtete přidělený text a po projekci filmu doplňte své poznatky.

1. Starší pán s ventilátorem

Co jste se dozvěděli o tomto protagonistovi z filmu Superjednotka? Napište o něm 10 vět, přičemž důležité je, aby byly založeny na pozorování, nikoli na spekulacích. V tomto cvičení je nejdůležitější pozorné sledování.

2. Starší paní s akváriem

Co jste se dozvěděli o této protagonistce z filmu Superjednotka? Napište o ní 10 vět, přičemž důležité je, aby byly založeny na pozorování, nikoli na spekulacích. V tomto cvičení je nejdůležitější pozorné sledování.

3. Budova Superjednotky

Co jste se dozvěděli o Superjednotce? Napište o budově 10 vět, přičemž důležité je, aby byly založeny na pozorování, nikoli na spekulacích. V tomto cvičení je nejdůležitější pozorné sledování.

PRACOVNÍ LIST 2

Pozorně si ve skupině přečtete přidělený text.

1. Pan Józef, švec

Teresa Czepiec: „Pan Józef se živí jako švec. Má svou vlastní malou dílnu v Katovicích, alespoň v době premiéry Superjednotky ji ještě měl. Seznámila jsem se s ním během příprav na natáčení, když jsem procházela budovu a zavítala na různá podivná místa –mimo jiné také do garáží. Právě tam pan Józef trávil celé hodiny. Nakonec jsem se ho zeptala, jestli by se nechtěl zúčastnit natáčení filmu, a on souhlasil.

Když nám o sobě vyprávěl, ukázalo se, že jej v životě pronásleduje smůla, která se mimochodem projevila i později během natáčení, když se pan Józef po dlouhých letech rozhodl vyjet svým starým autem z garáže. Šokovaní jsme sledovali, jak narazil o zeď a zničil si reflektory. Tato nehoda mu skutečně zkomplikovala život, protože žádný automechanik nechtěl přijet k tak starému autu a on sám neměl zaplacené havarijní pojištění, takže ani nemohl do města. Naštěstí měl k autu náhradní díly, které nakoupil ještě za hlubokého socialismu; hoši ze štábu je vzali a nějak to opravili.

Pan Józef říká, že podobná smůla ho provází celý život. Dojalo nás třeba jeho vyprávění o tom, jak hledal léky pro manželku, kterou kdysi postihla srdeční příhoda. Našel je nakonec až v kapse třetího kabátu, ale to už bylo pozdě.“

2. Paní Zofia, důchodkyně

Teresa Czepiec: „Zhruba dvacet žen ze Superjednotky se jednou měsíčně schází v Klubu důchodkyň, kde jsem si vyhlédla paní Zofii a její sousedku zezdola, paní Renatu. Údajně v Superjednotce funguje i samostatný Klub důchodců pro starší pány, ten se nám ale nepodařilo vypátrat.

Paní Zofia je velká optimistka, která si dokáže skvěle zorganizovat čas. Je také výborná hospodyně –vyrábí například vynikající domácí likéry, které nám nabídla během spontánní oslavy jmenin, kterou seniorky uspořádaly pro našeho kameramana.

To její akvárium je památka na manžela, inženýra, který sám sestrojil veškeré jeho technické vybavení. Teď si člověk takové věci prostě koupí, ale před třiceti lety to nebylo tak jednoduché. Veškeré součástky jsou nadále funkční, ale manžel paní Zofie už bohužel dávno nežije, a jelikož se o akvárium i sám staral, všechny rybičky umřely. Jediným obyvatelem akvária je dnes přísavka jménem Troptuš. Naléhali jsme na paní Zofii, aby nám ji ukázala, ale přísavka se neustále schovávala. Celou dobu v bytě paní Zofie jsme tak vlastně čekali, až se objeví sumeček přísavka.

To, co jsem chtěla u paní Zofie ukázat, je plynutí času a vztah s minulostí. Ve filmu se na okamžik objeví fotografie z jejího mládí. To je velmi vědomý motiv.“

3. Superjednotka, budova

Teresa Czepiec: „Hodně mi záleželo na tom, abych z té budovy navzdory očekávání učinila hrdinku mého filmu. Panelák a celou tu mašinerii a aparaturu, která je s ním spojena. Chtěla jsem natočit film o tom, co pro nás znamená vlastní bydlení a jaký má na nás vliv náš byt. Původní profesí jsem architektka, a přestože jsem v této oblasti působila jen pět let, stále mě velmi baví sledovat vztahy mezi člověkem a jeho okolím.

Během natáčení jsme se dostali do různých zákoutí Superjednotky. Chtěli jsme vytvořit pocit, jako bychom vplouvali do břicha velryby, do samého středu celé struktury. Nebylo to ale snadné. Například abychom mohli vejít do výtahové šachty, museli jsme přizvat technika, který se tím zabývá. Nicméně to chození po střeše a mezi všemi těmi trubkami pro nás bylo hodně zábavné.

Je to opravdu nevšední budova. Má celkem tři vchody, každý je opatřen vlastním výtahem, který ale staví jen na každém třetím poschodí, protože projektant Superjednotky Mieczysław Król se rozhodl, že sejít jedno patro dolů či vyjít nahoru nebude pro obyvatele domu žádný problém, a zároveň se tak ušetří. Na 2., 8. a 14. patře je dlouhatánská chodba, která prochází celou budovou. V dalších patrech jsou jen dílčí chodby, takže zpočátku se tam člověk může i ztratit, tím spíš, že všechny stěny jsou si podobné jako vejce vejci.

Koncem 60. let, když se Superjednotka dostavěla a předala prvním obyvatelům, byla symbolem značně luxusního bydlení. Na svou dobu to byla nesmírně moderní budova s obchody v přízemí a vlastním klubem, kde se dnes schází zmíněný Klub důchodkyň. Dodnes zde bydlí velké množství prvních obyvatel, kteří se z něj ani po založení rodiny neodstěhovali. V budově jsou totiž byty o třech metrážích: 37, 47 a 53 metrů čtverečních, což pro rodiny s dětmi představuje vcelku malý prostor. Je to znát i na složení obyvatel, mezi nimiž převažují starší lidé a studenti. Podle slov starousedlíků je v domě také větší klid než kdysi – před léty jste zde potkali mnohem více dětí, které se proháněly po jeho dlouhatánských chodbách.“